

מדת בדת

לע"נ הרב ר' ישראל בן ר'

נתן נטע ווייס זצ"ל

הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 315 פרשת ויחי תשפ"ו

זבחים קיב-קית

קרבנות היחיד למשכן יקריב במשכן ואם הקריבם בבמה פטור, החילוק בין במת יחיד לבמת ציבור הוא סמיכה ושחיטת צפון, דף קיג ומתן סביב במזבח ותנופה והגשה ור' יהודה סובר שאין מנחה בבמה וכן כיהון ובגדי שרת וכלי שרת וריח ניחוח ומחיצה לדמים וריחוי' ידים ורגלים אין בבמה, אך זמן נותר וטמא שוים בכל וחיבים גם בבמה קטנה. **גמרא** ר"ל מבאר שפרת חטאת שקרבה חוץ מגיתה היינו חוץ ממקום שבדוק לה, ור' יוחנן אמר שכל א"י בדוקה אלא הכוונה ששחט אותה בתוך חומת ירושלים, אך קשה מדוע ר' יוחנן לא העמיד באופן ששחט מחוץ לחומה שלא כנגד הפתח כדברי רב אדא בר אבהו שאם שחט פרה שלא כנגד הפתח היא פסולה שכתוב **ושחט והזה** וכמו שהזאה היא רק כנגד פתח אהל מועד כך השחיטה היא רק שם, ואין לומר שר' יוחנן לא הקיש שחיטה להזאה שהרי שנינו שר' יוחנן אמר שאם שחטה שלא כנגד הפתח היא פסולה שכתוב **ושחט והזה** ור"ל סובר שהיא כשרה שכתוב **מחוץ למחנה ושחט**, וכן נחלקו בשרפה שלא כנגד הפתח שלר' יוחנן היא פסולה שכתוב **ושרף והזה** ור' אושעיא סובר שהיא כשרה שכתוב **על פרשה ישרוף** מקום שפורשת למיתה שם שריפתה, ויש לומר שר' יוחנן אמר בדרך לא מבעיא שלא רק מחוץ לחומה שהוא רחוק אותה היא פסולה אלא אפילו בתוך החומה שהוא קרב אותה והיינו אומרים שהיא כשרה, קמ"ל שהיא פסולה.

ר' יוחנן טען לר"ל שכל א"י היא בדוקה ומחלוקתם היא שלר' יוחנן לא ירד מבול בא"י ולר"ל ירד מבול בא"י, וביאר ר"נ בר יצחק שהם נחלקו בביאור הפסוק **בן אדם אמר לה את ארץ לא מטומאה היא לא גושמה ביום זעם**, וסבר ר' יוחנן שזה בלשון תמיהה וכי לא מטהרה את הרי לא ירדו עליך גשמים ביום זעם, ור"ל סבר שהפסוק הוא כפשוטו שאת ארץ לא מטהרה וכי לא ירדו עליך גשמים ביום זעם, ור"ל הקשה לר' יוחנן מדוע הוצרכו לגדל את הילדים ששאבו מים לצורך אפר הפרה בחצירות שבנויות על סלע ויש תחתיהם חלל מפני קבר התהום וכשלקחום לשאוב את המים הביאו שוורים ועל גבם דלתות והתינוקות ישבו עליהם עם כוסות של אבן ושאבו וישבו במקומם, תירץ רב הונא בר רב יהושע שעשו מעלה בפרה, ור' יוחנן הקשה לר"ל שפעם מצאו עצמות בדיר העצים ובקשו לגזור טומאה על ירושלים ור' יהושע עמד על רגליו שזה בושה וכלימה לגזור טומאה על עיר אבותינו להיכן נעלמו מיתי מבול ומיתי נבוכדנצר ומשמע שלא היו מתים שם, אך גם לטעמו של ר' יוחנן קשה הרי היו מיתי נבוכדנצר אלא על כרחך שפינו אותם א"כ יש לומר שגם את מיתי המבול פינו **עמוד ב** ואם פינו מירושלים לא פינו מכל א"י, וללישנא בתרא ר"ל הוא שהקשה לר' יוחנן שר' יהושע אמר איה מיתי מבול ומיתי נבוכדנצר א"כ כמו שהיו מיתי נבוכדנצר א"כ היו גם מיתי מבול, ויש לדחות שמיתי נבוכדנצר אמנם היו אך של מבול לא היו, ור"ל הקשה שלדבריו מובן הפסוק מכל אשר מתורבה מתו כי ירד מבול בא"י אך לר' יוחנן איך מתו בא"י, ויש לומר שהם מתו מההבל כדברי רב חסדא שאנשי דור המבול קלקלו ברותחים ולכן נידונו ברותחין שכתוב **וישוכו המים** וכתוב **וחמת המלך שככה**, וללישנא בתרא ר' יוחנן הוא שהקשה לר"ל שלדעתו מובן מדוע כתוב **מכל אשר בחרבה מתו** שלמרות שהיו אנשים בחרבה בכ"ז הם מתו אך לר"ל לא היה חרבה, ור"ל מבאר שהגזרה היתה לארץ חרבה מתחילה וכדברי רב חסדא שלא נגזרה גזירה על דגים שבים שכתוב **מכל אשר בחרבה** ולא דגים שבים, לכאורה רק לר' יוחנן מובן שהראם חי בא"י אך לר"ל שגם בא"י היה מבול היכן חי הראם, ור' ינאי ביאר שהכניסו מגוריו לתיבה, אך קשה שרבה בר בר חנה אמר שהוא ראה ראם בן יומו שהוא כהר תבור שהוא מ' פרסה ומשך צוארו ג' פרסאות ומרבץ ראשו פרסה וחצי, אלא אמר ר' יוחנן שהכניסו

דף קיב אם נתן את הדם בחוץ וחזר ונתן בפנים חייב על הזריקה בחוץ כי היא ראויה לפנים, אך כשנתן בפנים ואח"כ העלה בחוץ לא מובן מדוע חייב הרי זה שיריים, ולכאורה זה כדעת ר' נחמיה ששיירי הדם שהקריבם בחוץ חייב, אך קשה א"כ מדוע כשקיבל בשתי כוסות ונתן אחד בפנים ואחד בחוץ פטור הרי לר' נחמיה חייב על שיריים שהקריבם בחוץ, ויש לומר שבסיפא זה כדעת ת"ק של ר"א בן ר"ש שסובר שכוס עושה את חבירו דחוי.

יש להקשות מדוע המשנה אומרת שדבר זה דומה למפריש חטאתו ואבדה, ויש לומר שזה כדעת רבי שסובר בחטאת שנאבדה וכיפרו בעליה באחרת שאחרי שמצאו את הראשונה האבודה בשעת הפרשה מתה ודוקא באופן שהפרישו אח"כ אך אם מתחילה הפריש שתי חטאות לאחירות אחת מהן היא עולה מתחלתה וזה כדברי רב הונא בשם רב שאם ניתק אשם לרעה ושחטו סתם הוא כשר לעולה, אך יש לדחות שהאשם הוא זכר וגם העולה אך חטאת היא נקבה, ור' חייא מיוסטיניא אומר שמדובר בשעיר נשיא שהוא זכר.

פרק פרת חטאת

משנה אם שרפו פרת חטאת חוץ מגיתה או שהקריב שעיר המשתלח בחוץ הוא פטור שכתוב **ואל פתח אהל מועד לא הביאו** שאינו חייב רק על מה שאינו ראוי לפתח אהל מועד, אם שחט בחוץ רובע ונרבע מוקצה נעבד מחיר ואתנן וכלאיים וטריפה ויוצא דופן פטור, שכתוב **לפני משכן ה'** מה שלא ראוי לבא למשכן ה' לא חייבים עליו, אם הקריב בעל מום בחוץ חייב **עמוד ב** בין מום קבוע ובין מום שאינו קבוע, ור"ש סובר שעל מום קבוע פטור ועל מום שאינו קבוע עובר בלאו, אם הקריב בחוץ תורים שלא הגיע זמנם או בני יונה שעבר זמנם פטור, ור"ש סובר שכל תורים שלא הגיע זמנם עובר בלאו, אותו ואת בנו ומחוסר מעשה פטור ולר"ש עובר בלאו שר"ש סובר שכל מה שראוי לבא לאחר זמן עובר בלאו, ולחכמים מה שאין בו כרת אין בו לאו, מחוסר זמן היינו בגופו או בבעליו, ובבעליו היינו זב זבה יולדת ומצורע שהקריבו חטאתם ואשםם בחוץ פטורים ואם הקריבו את עולותיהם ושלמיהם בחוץ חייבים מי שהעלה מבשר חטאת או אשם או בשר קדשי קדשים או קדשים קלים ומותר העומר ושתי הלחם ולחם הפנים ושיירי מנחות והיוצק והבולל והמולח והמניף והמגיש והמסדר את השולחן והמטיב את הנרות והקומץ והמקבל דמים בחוץ פטור, ולא חייבים על זרות וטומאה ומחוסר בגדים ועל שלא רחוי' ידים ורגלים, קודם שהוקם המשכן הבמות היו מותרות והעבודה בככורות ואחר שהוקם המשכן נאסרו הבמות והעבודה בכהנים, קדשי קדשים נאכלים רק לפנים מהקלעים וקדשים קלים נאכלים בכל מחנה ישראל, אחר שבאו לגלגל הותרו הבמות וקדשי קדשים נאכלים לפנים מהקלעים וקדשים קלים בכל מקום ואחר שבאו לשילה נאסרו הבמות ולא היתה שם תקרה והיה רק בית אבנים מלמטה והיריעות מלמעלה וזה נקרא מנוחה, וקדשים קלים נאכלים לפנים מהקלעים וקדשים קלים ומעשר שני בכל הרואה, אחר שבאו לנוב וגבעון הותרו הבמות וקדשי קדשים נאכלים לפנים מהקלעים וקדשים קלים נאכלים בכל ערי ישראל, אחר שבאו לירושלים נאסרו הבמות ולא היתה להם התר וזה נקרא נחלה וקדשי קדשים נאכלים לפנים מהקלעים וקדשים קלים ומעשר שני לפנים מהחומה, כל הקדשים שהקדישם בשעת איסור הבמות והקריבם בשעת איסור הבמות מבחוץ חייב עליהם בעשה ולא תעשה וכתה, ואם הקדישם בשעת היתר במות והקריבם בחוץ בשעת איסור במות יש בהם עשה ולא תעשה אך אין כרת, ואם הקדישם בשעת איסור במות והקריבם בחוץ בשעת היתר במות יש בהם רק איסור עשה ולא לאו, אלו קדשים שקריבם במשכן: קדשים שהוקדשו למשכן וכן קרבנות ציבור אך קרבנות יחיד קריבם בבמה ואם הקדיש

רק את חוטמו לתיבה, ואמנם ר' יוחנן סובר שלא ירד מבול בא"י אך הוא אמר לדברי ר"ל, אך קשה שהתיבה הלכה על המים ויש לומר שקשרו את קרניו לתיבה, אך קשה שרב חסדא אמר שהמים היו רותחים וזה קשה גם לצד השני איך התיבה עצמה הלכה, ועוד היכן היה עוג מלך הבשן, אלא יש לומר שבסביבת התיבה היה נס והמים הצטננו, אך יש להקשות שלא נשאר מתיים בא"י שר"ל עצמו אמר שבבל נקראה מצולה על שם שמתו מבול נצתלו שם ור' יוחנן אמר ששמה הוא שנער שנערו לשם כל מתי מבול, ויש לומר שאי אפשר שלא נדבקו בא"י מתיים בטיט. ר' אבהו אמר שנקרא שמה **שנער** שהיא מנערת את עשיריה ואף שישנם עשירים אך עשירותם אינה נמשכת יותר משנים או שלש דורות.

ר' **אמי** אמר שהאוכל מעפר בכל הוא כאוכל מבשר אבותיו וכן שנינו בברייתא שהאוכל מעפר בכל כאילו אוכל מבשר אבותיו, ויש אומרים כאילו הוא אוכל משקצים ורמשים.

יש להקשות שבמשנה מיעטו שער המשתלח שאינו ראוי לפתח, אך בברייתא שנינו על הפסוק או קרבן שזה כולל אך קדשי בדק הבית כמו שכתוב ונקרב את קרבן ה' אלא לומדים מהפסוק **אל פתח אהל מועד** שרק מי שראוי לבא אל פתח אהל מועד למעט קדשי בדק הבית שאינם ראויים, ואין לומר שנוציא את אלו שאינם ראויים ולא אוציא את שער המשתלח שהוא ראוי לבא לפתח אהל מועד אלא לומדי מלה' להוציא שער המשתלח שאינו ראוי לה', ויש לומר שבברייתא מדובר קודם הגרלה שהוא ראוי לה' ובכ"ז מיעטו, והמשנה דברה לאחר הגרלה שהוא לא ראוי כלל לפתח אהל מועד, אך קשה שגם אחר הגרלה יש וידוי בעזרה אלא מבאר רב מני שקודם וידוי ממעטים כי הוא לא ראוי לה' ואחר וידוי ממעטים כי הוא לא ראוי לפתח.

יש להקשות שהמשנה מיעטה רובע ונרבע מלפני משכן ה' ומדוע לא מיעטום שהרי אינם ראויים לפתח אוהל מועד,

דף קיד ואמנם ברובע ונרבע ניתן להעמיד כשהקדישום מתחילה ואח"כ רבעום אך במוקצה ונעבד זה לא יאסר שהרי אין אדם אוסר דבר שאינו שלו, ויש לבאר שמדובר בקדשים קלים וכו' יוסי הגלילי שהם נחשבים ממון בעלים ששנינו שלר' יוסי הגלילי מרבים מהפסוק **ומעלה מעל בה'** שגם בקדשים קלים יש אשם גזילות שהם ממונו, וא"כ רובע ונרבע נאסרו שהם דבר ערוה ומוקצה ונעבד נאסרו בקדשים קלים שהם ע"ז, אתנן ומחיר כלאים ויוצא דופן יש להעמיד כולדות קדשים, והתנא סובר שהם קדושים רק בלידתם.

המשנה כתבה בדעת ר"ש תורים ובעלי מומים ואותו ואת בנו, וצריך לכתוב את כולם שאם היינו שונים בעלי מומים כי הם מאוסים אך בתורים שאינם מאוסים חכמים יודו לר"ש שעובר עליהם, ואם היינו שונים בתורים כי הם עדיין לא היו ראויים אך בעלי מומים שהיו ראויים ואח"כ קבלו מום עובר יודה ר"ש שלא יעבור עליהם, ואם היינו שונים את שניהם היינו אומרים שרק בהם לרבנן לא עובר כי פסולם בגופם אך אותו ואת בנו שזה פסול חיצוני יודו רבנן לר"ש שיעבור בלאו, קמ"ל שאינו עובר.

ר' **אילעא** אומר שר"ל ביאר בטעמו של ר"ש שכתוב **לא תעשון ככל אשר אנחנו עושים פה היום** שמשא אמר לישראל שבא"י יקריבו ישרות ולא חובות וא"כ גלגל הוא מחוסר זמן לעומת שילה ובכ"ז אמר משה לא תעשון, ור' ירמיה שאל את ר' זירא א"כ ילקה על כך ומדוע ר' זירא אמר שפטור ממלקות כי הפסוק נתקו לעשה, ויש לומר שר' זירא דיבר לרבנן אך לר"ש אכן זה לא ניתק לעשה ולוקה, ור"נ בר יצחק אומר שפנים של גלגל הוא כמו חוץ לגבי שילה שאינו כשר לחובות ורק בחוץ שייך לאו ולא בפנים, רבה מבאר שר"ש למד בברייתא שהזוכה פסח בכמת יחיד בשעת איסור הבמות עובר בלאו שכתוב **לא תוכל לזכות את הפסח**, ואין לומר שאף בשעת היתר במות שכתוב **באחד שעריך** והיינו בשעה שכל ישראל נכנסים בשער אחד ואם מדובר אחר חצות הוא חייב כרת אלא מדובר קודם חצות והוא מחוסר זמן, ויש לדחות שמדובר בברייתא אחר חצות ומדובר בשעת היתר במות ומה שכתוב בברייתא בשעת איסור במות היינו שיש איסור במה לפסח אך לא לקרבנות אחרים.

שנינו במשנה על זב זבה ויולדת שהקריבו אשם אך באמת לא שייך בהם אשם ומבאר ר' זירא שיש לשנות עמם מצורע, וקשה גם על מה שכתוב **עולתם ושלמיהם** ומבאר רב ששת שיש לשנות עמם נזיר, ובמשניות קבעו את דברי זעירי אך לא את דברי רב ששת.

ר' **חלקיה בר טובי** אומר שפטור בחוץ רק בקרב לשמו אך אם קרב שלא לשמו חייב כיון שהוא ראוי לשלל לשמו בפנים, אך קשה שלפ"ז יש לחייב גם בלשמו כי הוא ראוי לשלל לשמה בפנים, ויש לומר שאם צריך עקירה זה לא נקרא ראוי, ורב הונא מקשה וכי יש דבר שלא כשר לשמו והוא כשר שלא לשמו,

דף קטו אך לכאורה מצאנו פסח בשאר ימות השנה שאינו כשר לשמו אך הוא כשר שלא לשמו, ויש לדחות שפסח בשאר ימות

השנה הוא שלמים, ולכאורה יש להוכיח ממה ששנינו שיתכן להוציא מכלל שוחט בחוץ עולת מחוסר זמן בבעלים ואשם נזיר

ומצורע, ולומדים ממה שכתוב **שור** מכל מקום **כשב** מכל מקום **עז** מכל מקום, ולא כתוב חטאת ואם מדובר בזמנו א"כ מדוע לא

שנו חטאת אלא שעדיין לא הגיע זמנו ואם מדובר שמקריב לשמו א"כ מדוע חייב באשם אלא מדובר שלא לשמו וא"כ רואים

שחייב בשלל לשמו במחוסר זמן, ויש לדחות שמדובר בזמנו והקריבו שלא לשמו וכו"א שמקשים אשם לחטאת ואכן שנו

אשם הטפל ואותו הדין בחטאת, ויש להוכיח ממה ששנינו שהיינו מרבים עולת מחוסר זמן בגופה וחטאת בין בגופה ובין

בבעלים ולומדים מהפסוק **ואל פתח אוהל מועד** שכל שאינו ראוי לבא לפתח אוהל מועד לא חייבים עליו ולא שנו שם אשם ואם

מדובר לשמו יש לפטור גם אשם שהרי אינו ראוי אלא מדובר שלא לשמו, ויש לדחות שמדובר שלא לשמו וכו"א שמקשים

אשם לחטאת ושנו את החטאת שהוא עיקר ואותו הדין לאשם הטפל, ויש להוכיח ממה שרב דימי אמר ששנו אצל ר' ליואי

שאין לומר שמוציאים עולת מחוסר זמן בבעלים, ואשם נזיר ומצורע למדו בברייתא לחיוב ורב דימי לא ידע מהיכן, ורבינא

אמר שלומדים **משור כשב** ועז מכל מקום ומבאר ר"נ שהשאלה היא מהברייתא ששנה ר' ליואי על מה שלוי שנה שאשם נזיר

ומצורע ששחטם שלא לשמם הם כשרים ולא עלו לבעלים לשם חובה ואם שחטם מחוסר זמן מצד הבעלים או שהיו בני שני

שנים ושחטם פסולים, ורב דימי תירץ שלא לשמו חייב ולשמו פטור, וגם רב אשי הקשה מהמשנה שפטור מחוסר זמן על

הברייתא שחייבה במחוסר זמן והוא ביאר שלשמו פטור ושלא לשמו חייב ולכאורה זה תיובתא לרב הונא, ורב הונא מבאר

שמדובר שהפריש שתי אשמות לאחריות שאחת מהם מעיקרא היא עולה, **עמוד ב** כמו שאמר רב הונא בשם רב שאשם שניתק

לרעיה ושחטו סתם כשר לעולה.

שנו בברייתא מנין שהמעלה מבשר של הקרבנות קדשים קלים וקדשי קדשים ועומר ושתי הלחם ולחם הפנים שפטור שכתוב

עולה כמו שעולה ראויה להעלאה כך מה שראוי להעלאה ויוצק וכולל ופותר ומולח ומניף ומגיש ומסדר השולחן והמטיב את

הנרות והקומץ והמקבל בחוץ שפטור שכתוב **אשר יעלה עולה או זבח** כמו שהעלאה היא גמר עבודה כך מה שהוא גמר עבודה.

קודם הקמת המשכן העבודה היתה בבכורות רב הונא בר רב קטינא ישב לפני רב חסדא וקרא את הפסוק **וישלח את נערי בני**

ישראל ורב חסדא אמר לו שר' אסי אמר שמאז פסקו, והוא רצה להקשות מהמשנה והוא שמע שהוא אמר בשם רב אדא בר אבהו

שהעולה שהקריבו במדבר לא היתה טעונה הפשט וניתוח אך הוא הקשה מברייתא שמוכח שלא כדבריו שעד שלא הוקם

המשכן הבמות היו מותרות והעבודה היתה בבכורות וכשר להקריב מכל בהמה חיה ועוף זכרים ונקבות תמימים ובעלי

מומים טהורים ולא טמאים והכל קרב רק לעולה והעולה שהקריבו במדבר היתה טעונה הפשט וניתוח והנכרים בזמן הזה

רשאים להקריב בכל מקום, ובאמת נחלקו בזה תנאים ששנינו על הפסוק **וגם הכהנים הנגשים אל ה'** **יתקדשו**, וביאר ר' יהושע בן

קרח שהפסוק הזה מדבר על פרישת בכורות, ורבי אומר שזה מדובר בפרישת נדב ואביהוא ולרבי מובן מה שכתוב **הוא אשר דיבר ה' לאמר בקרובי אקדש** אך לר' יהושע היכן נרמזו פרישת הבכורות, ויש לומר שלמדו מהפסוק **ונועדתי שמה לבני ישראל**

ונקדש בכבודי ויש לקרוא במכובדי, ומשה לא הבין את הפסוק עד שמתו בני אהרן וכשהם מתו אמר משה לאהרן אהרן אחי לא מתו בניך אלא להקדיש שמו של הקב"ה וכשידע אהרן שבניו הם ידועי המקום שתק וקבל שכר שכתוב וידום אהרן וכן אמר בדוד **דום לה' והתחולל לו** שאף כשהוא מפיל לך חללים שתוק, וכן אמר שלמה **עת לחשות ועת לדבר** לפעמים שותקים ומקבלים שכר על השתיקה ולפעמים יש לדבר לקבל שכר על הדיבור, וכמו שאמר ר' חייא בר אבא בשם ר' יוחנן על הפסוק **נורא אלוקים ממקדשיך** ויש לקרוא ממקדשיך שכשהקב"ה עושה דין בקדושו הוא מתיירא ומתעלה ומתהלל, וא"כ יש שני דעות בעולה שקרבה במדבר וזה תלוי במחלוקת ר' ישמעאל ור"ע שר' ישמעאל אמר שנאמרו הכללים בסיני ופרטו באהל מועד ורק באהל מועד הצטוו על הפשט וניתוח, ולר"ע כבר בסיני נאמרו הכללות והפרטות ונשנו באהל מועד ושולשו בערבות מואב וא"כ כבר בסיני הצטוו על הפשט וניתוח.

רב הונא מבאר שקודם מתן תורה כל הטהורים כשרים להקריב כמו שכתוב **ויבן נח מזבח לה' ויקח מכל הבהמה הטהורה ומכל העוף הטהור, בהמה כמשמעו חיה בכלל בהמה,**

דף קטז קודם מתן תורה קרבו העולות זכרים ונקבות תמימים ובעלי מומים אך מחוסר אבר פסול ור"א מביא את הטעם לכך שכתוב **ומכל החי מכל בשר** שהקב"ה אמר לנח להביא בהמה שראשי אבריה חיים, ואין לומר שזה בא למעט טריפה שזה לומדים כבר מהפסוק **לחיות זרע** וזה למ"ד שטריפה אינה יולדת ולמ"ד שטריפה יולדת לומדים מהפסוק **אתך בדומים לך**, שאין לומר שנח עצמו היה טריפה שהרי נאמר בו **תמים** ואין לומר שהכוונה לדרכיו שהרי כבר נאמר **צדיק** אך יתכן לומר שנאמר תמים בדרכיו וצדיק במעשיו, אך יש לומר שלא יתכן שנח היה טריפה שהרי ה' לא אומר לו להביא רק כמותו ולא שלימים, ולפ"ז שמתוך לומדים שלא יביא טריפה א"כ מה שכתוב **לחיות זרע** הוא שלא נאמר שאתך הוא רק לצוות עמו ולא שילדו והוא יכול להביא אף סריס או זקן לכן כתוב **לחיות זרע** שיוכלו ללדת.

נאמר שלא הביאו טמאים קודם מתן תורה יש להקשות וכי היתה טומאה וטהרה קודם מתן תורה ור' שמואל בר נחמני מבאר בשם ר' יונתן שהקב"ה צווה שלא יביאו מאותם שנעברה בהם עבירה ונח ידע כדברי רב חסדא שהוא העבירם לפני התיבה וכל מי שקלטתה אותו התיבה א"כ הוא טהור, ואם התיבה לא קלטתה אותו א"כ נעברה בו עבירה, ור' אבהו מבאר שיש ללמוד מהפסוק **והבאים** שבאו הטהורים מעצמם.

שנינו בברייתא שהקריבו רק עולות ולא שלמים, ויש להקשות שכתוב **ויזבחו שלמים לה' פרים** אלא יש לומר שהכל קרבו עולות ושלמים, ומה ששנינו שקרבו רק עולות היא כמ"ד שבני נח לא מקריבים שלמים, ששנינו שנחלקו ר"א ור' יוסי בר חנינא אם בני נח הקריבו שלמים מי שסובר שהקריבו שלמים למד מהפסוק **והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהם** ורק בשלמים קרב רק החלבים, ומי שסובר שלא הקריבו שלמים למד מהפסוק **עורי צפון ובואי תימן** תתנער אומה שמעשיה בצפון והיינו עולות ותבוא אומה שמעשיה בדרום ובצפון, ומה שכתוב **בהבל מחלביהן ומשלמיהם** הכוונה המשובחים של הצאן אך הם קרבו עולות ומי שסובר שהביאו שלמים סובר שהפסוק **עורי צפון** נאמר על קיבוץ גלויות ומי שסובר שלא הביאו שלמים מה שמשא אמר לפרעה **גם אתה תתן בידינו זבחים ועולות** ומשמע שלמים ועולות, יש לבאר שהוא אמר זבחים לאכילה ועולות להקרבה, ומה שכתוב **ויקח יתרו חותן משה עולה וזבחים** זה היה אחר מתן תורה אך זה מובן למ"ד שיתרו הגיע אחר מתן תורה אך למ"ד שהוא הגיע קודם מתן תורה זה קשה, שנחלקו בני ר' חייא וריב"ל אם יתרו הגיע קודם מתן תורה או שהוא הגיע אחר מתן תורה, ויש לומר שמי שסובר שיתרו הגיע קודם מתן תורה יסבור שבני נח מקריבים שלמים.

נחלקו תנאים מתי יתרו הגיע ששנינו על הפסוק **וישמע יתרו כהן מדין** איזה שמועה הוא שמע והתגייר, ר' יהושע אומר שהוא שמע את מלחמת עמלק, שכתוב **ויחלש יהושע את עמלק לפי חרב** ואח"כ כתוב **וישמע יתרו**, ור"א המודעי אומר שהוא שמע את מתן תורה שכשנתנה התורה קולו של הקב"ה הלך מסוף

העולם ועד סופו אחזה ועדה בכל מלכי עכו"ם בהיכלם ואמרו שירה שכתוב **ובהיכלו כולו אומר כבוד**, והם התקבצו אצל בלעם ושאלוהו מה קול ההמון אשר שמענו שמא בא מבול לעולם אמר להם ה' **למבול ישב וישב ה' מלך לעולם** והוא נשבע שלא יביא יותר מבול אמרו לו אמנם הוא נשבע שלא יביא מבול של מים אך הוא יביא מבול של אש שכתוב **הנה ה' באש נשפט**, אמר להם שהוא נשבע שלא ישחית כל בשר, אמרו לו א"כ מה הקול הזה אמר להם שהיתה לו חמדה גנוזה בבית גנזיו תתקע"ד דורות קודם בריאת העולם והוא מבקש לתנה לבניו שכתוב ה' **עוז לעמו יתן**, ופתחו כולם ה' **יברך את עמו בשלום**, ור"א אומר שיתרו שמע את קריעת ים סוף שכתוב **ויהיה כשמוע מלכי האמורי**, וכן אמרה רחב לשלוחי יהושע **כי שמענו את אשר הוביש ה' את מי ים סוף** ומה שבמלכי האמורי נאמר **ולא היה בם עוד רוח ואילו רחב אמרה לא קמה עוד רוח באיש, עמוד ב שהם לא התקשו כלל מפתח ורחב ידעה מכך כי לא היה שר ונגיד שלא בא עליה, והיא היתה בת י" שנה כשיצאו ישראל ממצרים וכל מ' שנה היא זינתה ואחר נ' שנה היא התגיירה והיא אמרה שימחל עוונה בשכר חלון חבל ופשתים שהיא הצילה את המרגלים של יהושע.**

גם בזמן הזה עכו"ם מקריבים לעולה בחוץ ובברייתא למדו מהפסוק **דבר אל בני ישראל בני ישראל מצווים על שחוטי חוץ ולא עכו"ם**, ולכן כל אחד מהם יכול להקריב במה לעצמו ולהקריב עליה מה שירצה, ור' יעקב בר אחא אמר בשם רב אמי שאסור לישראל לסייע להם בהקרבה, ורבה אומר שמותר להורות להם כמו שאיפרא הורמיו אמו של שבור המלך שלחה קרבן לרבא ורבא אמר שיכולים להעלות לה לשם שמים, ורבא אמר לרב ספרא ורב אחא בר הונא שיקחו את הקרבן למקום שהים מעלה שרטון ויקחו עצים חדשים ויוציאו אש ע"י מעדר חדש ויעלו לשם שמים, אמר לו אביי האם אמרת חדש כשיטת ר"א בן שמוע שאמר מה מזבח שלא ישתמשו בו הדיוט כך עצים שלא השתמשו בהם להדיוט הרי ר"א בן שמוע מודה שבבמה לא צריך, ששנינו על הפסוק בדברי הימים **ויתן דוד לארנן במקום שקלי זהב משקל שש מאות** וכתוב בשמואל **ויקח דוד את הגרן ואת הבקר בכסף שקלים חמישים**, ויש לבאר שמכל שבט הוא גבה נ' ומכל השבטים יחד שש מאות ורבי אמר בשם אבא יוסי בן דוסתאי שאת הבקר והעצים ומקום המזבח בחמישים וכל מקום הבית בשש מאות ור"א בן שמוע אמר שהבקר והעצים ומקום המזבח בנ' וכל הבית בשש מאות שכתוב **ויאמר ארונה אל דוד יקח ויעל אדוני המלך הטוב בעיניו ראה הבקר לעולה והמוריגים וכלי הבקר לעצים** וא"כ העצים של הקרבן היו ישנים, ורבא אומר שמדובר שהם היו חדשים.

עולא מבאר שמוריגים זה מטה של טורבל ואביי מבאר שהמטה הזו היא עז של עץ שדשים בה, ואמר אביי שלומדים את זה מהפסוק **הנה שמתין למורג חרוץ חדש בעל פיפיות**, רבא שנה לבנו את הסתירה בין הפסוק בדברי הימים לפסוק בשמואל והוא ביאר כת"ק בברייתא שגבה נ' מכל שבט ומכולם זה היה שש מאות, אך עדיין קשה שבדברי הימים כתוב **זהב** ובשמואל כתוב **כסף**, ויש לבאר שהוא גבה כסף במשקל שש מאות זהב.

במדבר נאכלו קדשים קלים בכל מחנה ישראל, אמר רב הונא שהכוונה לכל מקומות ישראל אך לא היה מחנה, ור"ע הקשה וכי לא היה מחנה במדבר הרי שנינו שכמו שהיה מחנה במדבר כך היה בירושלים שמירושלים להר הבית זה כמחנה ישראל ומהר הבית לשער ניקנור מחנה לויה ומשער ניקנור והלאה זה מחנה שכינה וזה היה כנגד הקלעים שבמדבר, אלא יש לבאר בדברי רב הונא שבכל מקום מחנה ישראל ולכאורה זה פשוט ויש לומר שהיינו אומרים שנפסלו ביוצא אחר שנפרק המשכן קמ"ל שלא, ואין לומר שאכן נפסלו שכתוב **ונסע אהל מועד** שאף שנסע הוא עדיין אהל מועד.

רשב"י אמר שיש עוד מחנה והיא חיל עזרת נשים ולא ענשו את הנכנס לה בטומאה ובשילה היה רק ב' מחנות, ואמר רבה שמסתבר שהיה שם מחנה לויה שאם נאמר שלא היה מחנה לויה דף קיז א"כ יוצא שזבים וטמאי מתים משתלחים ממחנה אחד והתורה אמרה **ולא יטמאו את מחניהם** שלכל אחד מהם יש מחנה

שהוא יוצא ממנו, ורובא מקשה שאם לא היה בשילה מחנה ישראל א"כ יוצא שזבים ומצורעים נשלחים ממחנה אחד והתורה אמרה בדד ישב שלא ישב טמא אחר עמו אלא ודאי שבשילה היו ג' מחנות, ומה שכתוב שהיו רק שתי מחנות היינו לקליטה, שמחנה לוייה קלט את הרוצחים בשוגג במדבר ואילו בשילה לא קלט ששנינו על הפסוק **ושמתי לך מקום בחיך מקום במקומך** והיינו שגם במדבר הגלו למחנה לוייה ומכאן למדו שכן לוי שהרג יגלה מפלך לפלך ואם גלה לפלכו הוא קולט אותו, ואמר רב אחא בר רב איקא שלומדים את זה מהפסוק **כי בעיר מקלטו ישב היינו** העיר שכבר קלטה אותו.

שנו בברייתא שכל דבר שנידר ונידב קרב בבמה ומה שלא נידר ונידב אינו קרב בבמה, מנחה ונזירות לר"מ קרבים בבמה, ולחכמים יחיד הקריב עולות ושלמים בלבד, ור' יהודה אומר שמה שהציבור והיחיד הקריבו באהל מועד שבמדבר הקריבו באהל מועד שבגלגל, והחילוק בין מדבר לגלגל שבמדבר נאסר במת יחיד ובגלגל הותר במת יחיד ובבמה שבגגו מקריב רק עולות ושלמים ולחכמים מה שהציבור מקריבים באהל מועד שבמדבר הקריבו בגלגל ובשניהם יחיד הקריב רק עולות ושלמים, ור"ש אומר שגם הציבור הקריבו רק פסחים **עמוד ב** וחובות שקבוע להם זמן, ר"מ למד מהפסוק **לא תעשון ככל אשר אנחנו עושים פה היום** שמשאמר לישראל שכשתכנסו לארץ תקריבו רק ישרות ולא חובות ומנחות ונזירות נקראים ישרות, ולחכמים אין מנחה בבמה ונזירות זה חובות.

שמואל אומר שנחלקו בחטאת ואשם אך עולות ושלמים לכו"ע זה ישרות והם קרבים במדבר, ורבה מקשה ששנינו חזה ושוק ותרומת לחמי תודה נוהגים בבמה גדולה ולא בבמה קטנה ולא כתוב זרוע בשלה של נזיר וזה מובן רק אם נחלקו בעולות ושלמים א"כ זה לפי רבנן, אך אם נאמר שנחלקו בחטאת ואשם ולכו"ע מקריבים נזיר א"כ מדוע לא מנו זרוע בשלה, אלא יש לפרש בדברי שמואל שנחלקו בעולה ושלמים אך חטאת ואשם לכו"ע זה חובות ולא הקריבו.

רבנן למדו מהפסוק **איש הישר בעיניו יעשה** שאיש מקריב ישרות ולא חובות אך ציבור מקריבים חובות,

דף קיח ור' יהודה למד שמה שכתוב **הישר** זה רק על במתו אך בבמה גדולה קרבו גם חובות, ומה שכתוב **איש** זה לא בא למעט שאיש מקריב ישרות ולא חובות אלא זה בא להכשיר זר אך קשה שזר כשר בבמה לומדים כבר מהפסוק **וזרק הכהן את הדם על מזבח ה'** שרק במזבח צריך כהן, ויש לומר שלא נאמר שיהיה כשר רק בכור כמו קודם מתן תורה, קמ"ל שכל זר כשר.

חכמים בברייתא זה כדעת ת"ק ואמר רב פפא שנחלקו אם קרבו נסכים במדבר שלת"ק לא קרבו נסכים במדבר ולחכמים האחרונים קרבו נסכים במדבר ולכן כל מה שהקריבו הציבור במדבר יקריבו בגלגל.

ר"ש סבר שקרבו חובות בגלגל והוא למד מהפסוק **ויעשו בני ישראל את הפסח בגלגל** ולכאורה זה פשוט אלא זה בא ללמד שהקריבו שם את החובות שדומים לפסח ולא קרבנות אחרים, ות"ק למד משם כדברי ר' יוחנן בשם ר' בנאה שעל מקבל הזאה.

תלמיד שנה ברייתא לפני רב אדא בר אהבה שאין בין כמה קטנה לבמה גדולה אלא פסח וחובות שקבוע להם זמן, אמר לו רב אדא מהיכן יש ליחיד חובות שקבוע להם זמן אמר לו האם אמחך את הברייתא הזו אמר לו רב אדא תבאר את משנתך בעולה שיש עולות חובה ויש עולות נדבה אך לחטאת אין שייכות לחובות שקבוע להם זמן, ורב אדא לא אמר לו לשנות לגבי מנחה שהרי יש חביתין שהוא מנחה שקבוע לה זמן, שהוא סבר שלא קרבה מנחה בבמה.

בשילה לא היתה תקרה ביאר ר' חייא בר אבא בשם ר' יוחנן שלומדים את זה ממה שכתוב בפסוק אחד **ותביאנהו בית ה' שילה** ובפסוק אחר **כתוב ויטש את משכן שילה אהל שיכן באדם** ועוד נאמר **וימאס באהל יוסף ובשבט אפרים לא בחר א"כ** זה היה בית ואהל אלא שלא היתה תקרה אלא אבנים מלמטה ויריעות למעלה ושילה נקראת מנוחה.

קדשים קלים נאכלו בכל הרואה, ר' אושעיא למד ממה שבפסוק אחד **כתוב השמר לך פן תעלה עולתיך בכל מקום אשר תראה**, שבכל מקום שתראה אתה לא מעלה אך אתה אוכל בכל מקום שאתה רואה, ואין לומר שנדרוש שבכל מקום שאתה רואה אתה לא מעלה אך אתה יכול לזכות בכל מקום שאתה רואה, אמר ר' ינאי שכתוב **שם תעלה ושם תעשה**, ורב אבדימי בר חסא אומר **עמוד ב** שלומדים מהפסוק **ונסב הגבול מזרחה תאנת שילה** מקום שכל הראהו מתאנח עליו על אכילת קדשים שלו, ור' אבהו למד מהפסוק **בן פורת יוסף בן פורת עלי עין** שבזכות העין שלא רצתה לזון ולהנות מדבר שאינו שלו תזכה ותאכל כמלא עיניה, ור' יוסי בר חנינא למד מהפסוק **ורצון שוכני סנה** עין שלא רצתה להנות ממה שאינו שלו תזכה ותאכל בין השנואים והיינו שאר השבטים ששנאוהו.

רואה ששנינו היינו מי שרואהו כולו ולא כשיש הפסק בינו לבינו, ור"ש בן אליקים אמר לר"א אבא לך שזה כמו בית הכנסת שבמעון שראו משם את שילה בלי הפסקה, ורב פפא אומר שמועיל אפילו רואה את מקצתו, ורב פפא מסתפק מה הדין אם הוא במקום שרואה רק כשהוא עומד ואינו רואה כשהוא יושב, ור' ירמיה מסתפק מה הדין במקרה שאם הוא עומד מחוץ לנחל הוא רואה אך אינו רואה בתוך הנחל, ונשאר בתיקו.

רב דימי אומר שבג' מקומות שרתה שכינה על ישראל: בשילה ונוב וגבעון ובבית עולמים ובכולם השכינה שרתה רק בחלקו של בנימין שכתוב **חופף עליו כל היום** שהחפיפות יהיו רק בחלקו, וכשאביי אמר את זה לפני רב יוסף הוא אמר לו שלכיליל אביך היה בן אחד שאינו מתוקן, הרי נאמר **ויטש את משכן שילה** וכתוב **וימאס באהל יוסף ובשבט אפרים לא בחר**, ורב אדא הקשה מה השאלה על אביי הרי ניתן לומר שהשכינה היתה בחלקו של בנימין והסנהדרין בחלקו של יוסף כמו בבית עולמים שהשכינה היתה בחלקו של בנימין והסנהדרין בחלקו של יהודה, אמר רב יוסף שנחלת יהודה ובנימין קרובות זו לזו אך נחלת בנימין רחוקה מאפרים, ויש לומר כמו שאמר ר' חמא בר חנינא שיצאה רצועה מחלקו של יהודה לחלקו של בנימין ששם בנוי המזבח ובנימין הצדיק הצטער עליה לבלעה א"כ ניתן לומר שיצאה רצועה מחלקו של יוסף לחלקו של בנימין ולכן נקראה **תאנת שילה** שבנימין התאונן עליה.

נחלקו תנאים בברייתא ששנינו על הפסוק **חופף עליו זה מקדש ראשון כל היום זה מקדש שני** ובין כתפיו שכן זה בימות המשיח, ורבי למד חופף עליו זה בעולם הזה כל היום זה בימות המשיח ובין כתפיו זה לעוה"ב, א"כ לרבי גם משכן שילה היה בחלק בנימין שזה בעוה"ז.

שנו בברייתא שאהל מועד היה במדבר מ' שנה חסר אחת ובגלגל י"ד שנה ז' שכבשו וז' שחלקו וימי אהל מועד שנוב וגבעון נ"ז שנה א"כ לשילה היה שס"ט שנים, במדבר היו מ' שנה פחות אחת ששנינו ששנה ראשונה משה עשה את המשכן ושנה שניה נבנה המשכן ומשה שלח מרגלים, בגלגל היו י"ד שנה וז' שנים כבשו וז' חלקו שכלב אמר **בן ארבעים שנה אנכי בשלוח משה עבד ה' אותי מקדש ברנע לרגל את הארץ ואשיב אותו דבר כאשר עם לבבי** וכתוב **ועתה הנה אנכי היום בן חמש ושמונים שנה** וכשעברו את הירדן הוא היה בן ע"ח א"כ שבע שנים היו ימי הכיבוש, וז' שנים שחלקו לומדים מסברא שכמו זז' שנים כבשו כך ז' שנים חלקו, ועוד יש לומר שלא מצאנו מנין למה שכתוב שהיוכל נגמר ארבע עשרה שנה אחר אשר הוכתה העיר וזה מובן רק אם התחילו למנות יבולות י"ד שנה אחר שבאו לא"י.

אהל מועד היה נ"ז שנה בנוב וגבעון שכתוב במותו של **עלי ויהי כהזכירו את ארון האלוקים**, ושנינו שכשמת עלי הכהן חרבה שילה ובאו לנוב וכשמת שמואל חרבה נוב ובאו לגבעון שכתוב **ויהי מיום שבת הארון בקרית יערים** וירבו הימים ויהיו עשרים שנה וינהו כל בית ישראל אחרי ה', והעשרים שנה מתחלקים לעשר שנים שמלך שמואל ושנה שהוא מלך עם שאול ושנתיים שמלך שאול לבד ושבע שנים של דוד.